

[Aksel Larsen.]

heder, der koster dobbelt saa meget som de, de har nu. Dertil siger man: I skal faa et Tilskud, som eventuelt skal udligne Differencen i 2 Aar, og derefter maa I klare jer selv. Noget saadant siger man ikke til Grundejerne. Til dem siger man: I skal have Grundværdien, I skal have fuld Erstatning. Man stiller sig ogsaa mere large over for de næringsdrivende. Men Beboerne, dem kan man spise af med saa lidt. Og der er en Ting til, som man kunde og burde tage i Betragtning. Det er jo ikke billigt at flytte, og navnlig ikke billigt at flytte fra en Lejlighed i Borgergade ud i et af Hr. Boldsens Huse. — ja, det er selvfølgelig ikke Hr. Boldsens Huse, det er Beboernes, det er dem, der betaler, men det er Hr. Boldsen, der regerer over dem. Hvad kan det nytte, at man flytter Folk fra Borgergade ud i Hr. Boldsens Huse? Der skal jo nogle andre Gardiner og Sager til for at passe til de Lejligheder og de Vinduer; det medfører Ekstraudgifter ud over selve Flytningen, og det har man, saa vidt jeg kan se, heller ikke tænkt paa. Det er under alle Omstændigheder Beboerne, af Hensyn til hvem man angivelig gennemfører Saneringen, som bliver behandlet daarligst ved Saneringens Gennemførelse, medens alle, der repræsenterer Kapitalinteresserne, alle, der repræsenterer Interesser, som Bankerne har Bærelse med, kan blive behandlet ganske anderledes.

Saa vidt jeg har forstaaet af det, der er kommet offentligt frem, er det Hensigten paa det Areal, som nu efterhaanden erhverves, efter en Byplan, der stort set falder sammen med den nuværende, blot med lidt bredere Gader, at lade nogle Privatkapitalister bygge nogle Huse. Saa vidt jeg endvidere forstaaer, skal disse Huse ikke være Beboelsesejendomme, men Kontorbygninger og eventuelt en enkelt Værkstedbygning. Jeg havde ellers Indtrykket af, at der var Kontorbygninger nok i København, og for øvrigt Plads til endnu en Del paa det gamle Banegaardsterræn. Men der er min Opfattelse altsaa aabenbart forkert, naar man mener, man kan belægge en hel ny Bydel med Kontorbygninger.

Saa er der noget andet. Jeg mener, at det er socialt og byplanmæssigt forkert at tage et Beboelseskvarter som det gamle Borgergade—Adelgade-Kvarter, rive Husene ned og bygge Kontorer og Værkstedbygninger paa Grundene. Det er meget godt at have Planer om at bygge en Haveby i Avedøre eller et andet Sted, al Ære og Respekt for den Plan; naar jeg bemærker,

at der er visse Mangler ved den, som kan rettes, er den ikke helt daarlig. Men det kan ikke nytte at blive ved med at ville trænge Arbejderne fra Byens Centrum ud i Periferien, saa de faar længere og længere til deres Arbejdspladser. Hvilke Arbejdere er det, der fortrinsvis bor i den indre By? Det er bl. a. Havnearbejderne, for de ønsker at bo i Nærheden af deres Arbejdsplads Havnen. Jeg tror, det vilde være socialt og byplanmæssigt det rigtigste paa det Omraade, der nu formentlig frigøres ved Saneringen, at bygge Beboelsesejendomme med ikke alt for store, men navnlig med billige Lejligheder, beregnet paa at skaffe Boliger til de Arbejdere, som har deres Arbejdsplads der i Nærheden; jeg tænker paa saadan noget som Havnearbejdere, Burmeister & Wains Arbejdere og andre. Kontorbygninger har vi dels tilstrækkeligt af i Byen, og dels er der andre og bedre egnede Pladser til dem, saa man burde gaa den Vej.

Hvis man gik den Vej, kom man ogsaa uden om det største Problem vedrørende Erstatningslejligheder, for saa behøvede man nemlig ikke at rive Kvarteret ned i een Trækning og bygge det hele nyt op fra Grunden paa samme Tid; det kunde lade sig gøre at tage Blok for Blok og derved sikre, at der stadig var saa meget som muligt under Tag, og at Erstatningslejlighederne groede frem, omtrent efterhaanden som det gamle blev revet ned. Vi vilde finde, det var den rigtigste Maade at optræde paa, med Hensyn til hvad der skal bygges.

Saa er der Spørgsmaalet om, hvem der skal bygge og paa hvilke Betingelser. Der forekommer det os mildest talt utiltalende, at man vil lade det offentlige give Laan eller Garanti for 90 pCt. af, hvad det koster at bygge, indbefattet Grundprisen. Hvis man virkelig vil bygge Kontorbygninger o. lign., bliver det meget tvivlsomt, om disse Huse vil kunne forrentes ved den aarlige Lejeindtægt i denne Menneskealder. De kommer til at staa halvtomme, men det kan Bygherrerne jo være flintrende ligeglade med. Deres Kalkulationer skal nok være saadan, at mindst 10 pCt. er Nettofortjeneste, formentlig 15 eller 20 pCt., og saa sidder det offentlige med Sorteper, hvis Byggespekulanterne maa gaa fra det. Vi kender den Trafik fra mangfoldig anden Bebyggelse i København, hvor man paa lignende Maade har ladet Haandværkerne sidde med Smerten bagefter og forsøge at klare Grejerne.

Her siger det offentlige i denne Lov: